

Marie Antošová: ÚMRTNOST ŽEN V DŮSLEDKU VYBRANÝCH ZHOUBNÝCH NOVOTVARŮ V KONTEXTU ZAVÁDĚNÍ PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ V ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLICE OD ROKU 1994

Předkládaná bakalářská práce Marie Antošové s názvem *“Úmrtnost žen v důsledku vybraných zhoubných novotvarů v kontextu zavádění preventivních programů v České a Slovenské republice od roku 1994”* má celkem 77 číslovaných stran včetně 5 příloh s detailnějšími výsledky analýzy, mimořádně bohatého seznamu použité literatury a datových zdrojů a dalších povinných náležitostí. Text je členěn celkem do 7 na sebe navazujících kapitol, práce je strukturovaná logicky na teoretičtější první část a analytickou část druhou.

Autorka pro svou práci zvolila téma nanejvýš aktuální, kterému je věnována pozornost u nás i ve světě. Navíc je předmětem zájmu jak demografů, tak epidemiologů a lékařů. V této oblasti se rozhodla analyzovat úmrtnost ženské populace v České a Slovenské republice v důsledku vybraných zhoubných novotvarů. Dalo by se čekat, že vývoj obou států je z hlediska úmrtnosti obdobný vlivem mnoha dalších obdobných faktorů, tak tomu ovšem není, jak je doloženo nejen v předkládané práci.

Cílem práce je zhodnocení rozdílů úmrtnosti na vybrané zhoubné novotvary (zvoleny jsou novotvar prsu, děložního hrdla a tlustého střeva) u populace žen v České republice a Slovenské republice, ke kterým došlo v období let 1994–2015. Toto období je voleno nejen z důvodu dostupnosti dat tříděných dle jednotné revize mezinárodní klasifikace nemocí a příčin smrti, ale také proto, že pokrývá období zavádění současných preventivních screeningových programů zacílených na tato onemocnění. Je třeba upozornit, že pomocí dostupných demografických nástrojů není možné prokázat jednoznačnou kauzální vazbu mezi preventivními opatřeními a úmrtností, proto je cílem především uvedení výsledků analýzy úmrtnosti do kontextu a časového postupu zavádění prevence v obou státech.

Po čistě úvodní kapitole následuje stručný přehled relevantní literatury, který se vztahuje především k vývoji úmrtnosti v důsledku novotvarů u nás, v Evropě a ve světě. Závěry mj. poukazují na zřejmý význam prevence. To vyplývá i z následující kapitoly obecně se věnující problematice novotvarů, kde jsou právě možnosti prevence na společenské i individuální úrovni prezentovány.

Na preventivní programy a jejich postupné zavádění a dosah se pak specificky zaměřuje čtvrtá kapitola. Mj. z ní vyplývají zásadní rozdíly v rozsahu a pojetí těchto programů v obou analyzovaných státech. Následující kapitola se pak věnuje popisu použitých metod analýzy a zdrojů dat. Základem analýzy se stala standardizovaná míra úmrtnosti a věkově specifické míry. Dále byly konstruovány zkrácené úmrtnostní tabulky a za dvě období (před a po zavedení screeningových programů) byla dekomponována hodnota rozdílu naděje dožití při narození podle věkových skupin a studovaných příčin smrti. Nutno jen podotknout, že obě období nejsou stejně dlouhá – sice to nevede k podstatnému ovlivnění výsledků, ale přesto je třeba si uvědomit, že výsledky dekompozice nejsou za obě období plně srovnatelné.

Výsledky provedené analýzy jsou uvedeny v kapitole šesté. Po celkovém úvodním srovnání vývoje úmrtnosti v důsledku novotvarů je již pozornost zaměřena na jednotlivé příčiny. Výsledky jsou částečně uváděny pouze v příloze a komentovány jsou jen relativně stručně, především co se týká možných souvislostí se zaváděním preventivních programů. Následující analýza představuje výsledky provedené dekompozice, tedy hodnoty příspěvků dle věku a jednotlivých studovaných příčin k celkové změně naděje dožití. Doložen je rozdílný vývoj úmrtnosti v obou státech, za kterým lze (nepochybně mimo jiných faktorů) skutečně hledat i dopad screeningových programů.

Bohužel v předložené práci lze nalézt poměrně hodně nedostatků formální povahy – text místy působí uspěchaným dojmem, kde neproběhla jakákoli kontrola před odevzdáním. Často tak lze narazit na chybně formulované věty, špatné tvary slov nebo zcela chybějící slova. Navíc ne vždy uváděný text plně

koresponduje s uváděnými grafy nebo tabulkami (např. u obr. 7, aj.). Zcela v pořádku nejsou ani citace v textu nebo bibliografické záznamy v závěrečném seznamu.

Celkově lze shrnout, že práce se zabývá tématem stále aktuálním a zároveň ho pojímá z méně obvyklého pohledu. Autorka prokázala hluboký zájem o řešenou problematiku a v práci využila metody částečně překračující úroveň bakalářského studia Demografie. Lze doufat, že zmíněné nedostatky jsou důsledkem především nezkušenosti autorky s podobným typem textů, a také že na předloženou práci se v budoucnu podaří navázat. Dle mého názoru předložená práce splňuje nároky běžně kladené na tento typ prací, a proto práci Marie Antošové *“Úmrtnost žen v důsledku vybraných zhoubných novotvarů v kontextu zavádění preventivních programů v České a Slovenské republice od roku 1994”* **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 17. 8. 2017

RNDr. Klára Hulíková Tesárková, Ph.D.

Vedoucí práce